

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๙ คน มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

อักษรย่อและสัญลักษณ์ทางสถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง	จำนวนตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	หมายถึง	ค่า Sum of Squares (ผลบวกกำลังสองของคะแนน)
df	หมายถึง	ค่า Degree of freedom (ขั้นของความเป็นอิสระ)
MS	หมายถึง	ค่า Mean Square (ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน)
Sig.	หมายถึง	ค่า Significant (ระดับนัยสำคัญ)
t	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบที (t-test)
F	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
*	หมายถึง	ค่า allowable error ๐.๐๕ (ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้)

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n= ๓๘๙)		
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๘๖	๔๗.๘
หญิง	๒๐๓	๕๒.๒
รวม	๓๘๙	๑๐๐.๐
๒. อายุ		
๒๐ – ๓๐ ปี	๗๑	๑๘.๓
๓๑ – ๔๐ ปี	๘๙	๒๒.๙
๔๑ – ๕๐ ปี	๑๐๓	๒๖.๕
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๒๖	๓๒.๔
รวม	๓๘๙	๑๐๐.๐
๓. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๑๒๕	๓๒.๑
มัธยมศึกษา	๑๔๑	๓๖.๒
ปริญญาตรี	๑๑๓	๒๙.๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๐	๒.๖
รวม	๓๘๙	๑๐๐.๐
๔. อาชีพ		
เกษตรกร	๑๑๗	๔๕.๕
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๖๕	๑๖.๗
ข้าราชการ	๔๑	๑๐.๕
รับจ้าง	๑๐๖	๒๗.๒
รวม	๓๘๙	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ๒๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๒ รองลงมาเป็นเพศชาย ๑๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๘

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔ รองลงมามีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕ และน้อยที่สุด คือ มีอายุระหว่าง ๒๐ – ๓๐ ปี จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๒ รองลงมา มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๑ และน้อยที่สุด คือ มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๕ รองลงมา มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒ และน้อยที่สุด คือ มีอาชีพข้าราชการ จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก แสดงด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ ๔.๒ – ๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก โดยรวม

(n= ๓๘๙)

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของ พระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ด้านจริยวัตรการเทศนา	๒.๙๖	๐.๘๔	ปานกลาง
๒. ด้านรูปแบบการเทศนา	๒.๙๖	๐.๙๑	ปานกลาง
๓. ด้านเทคนิคการเทศนา	๓.๑๘	๐.๘๕	ปานกลาง
๔. ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา	๓.๑๒	๐.๘๗	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๐๖	๐.๗๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๐๖ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านเทคนิคการเทศนา โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๑๘ รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาสาระ มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๒ และด้านที่มีการมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ด้านจริยวัตรการเทศนา มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๖

ตารางที่ ๔.๓ แสดงระดับแสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์
ในตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ด้านจริยาวัตรการเทศนา

(n= ๓๘๙)

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของ พระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี น่าเลื่อมใสเคารพ ศรัทธา	๒.๘๙	๑.๐๒	ปานกลาง
๒. ประพฤติตนสมควรแก่ฐานะ สมณะสาคน	๒.๙๗	๐.๙๙	ปานกลาง
๓. แนะนำในเรื่องที่ดี ไม่แนะนำในเรื่องที่ไม่ดีสามารถ รับฟังคำแนะนำวิพากษ์วิจารณ์ได้	๒.๙๓	๐.๙๘	ปานกลาง
๔. รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ และรู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไรมีศิลปะในการพูดในที่ชุมชนเป็นอย่างดี	๓.๐๔	๐.๙๔	ปานกลาง
๕. แนะนำในเรื่องที่ดี และเป็นประโยชน์สามารถ อธิบายเรื่องที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย	๒.๙๖	๑.๐๖	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	๒.๙๖	๐.๘๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ใน
ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านจริยาวัตรการเทศนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน
กลาง ($\bar{X}$ = ๒.๙๖) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ทุกข้อมีประชาชนมีความคิดเห็นต่อการเทศนา
ของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มี
ความคิดเห็นสูงสุด คือ รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ และรู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไรมีศิลปะในการพูดในที่
ชุมชนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๔ รองลงมาคือ ประพฤติตนสมควรแก่ฐานะ สมณะสาคน มีค่าเฉลี่ย
๒.๙๗ และที่มีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี น่าเลื่อมใสเคารพ ศรัทธามีค่าเฉลี่ย
๒.๘๙

ตารางที่ ๔.๔ แสดงระดับแสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์
ในตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ด้านรูปแบบการเทศนา

(n= ๓๘๙)

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของ พระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. แสดงธรรมแบบธรรมวัตร (อ่านคัมภีร์/ปฏิภาณ) แสดงตามลำดับเนื้อหาถ้อยคำชัดเจน	๒.๙๕	๑.๐๒	ปานกลาง
๒. ดำเนินเนื้อหาด้วยถ้อยคำและสำเนียงภาษาที่น่าฟัง	๒.๘๗	๑.๐๓	ปานกลาง
๓. แบบทำนองแหล่แสดงตามลำดับเนื้อหาถ้อยคำ ไพเราะชัดเจนไม่วกวน	๓.๐๓	๑.๑๑	ปานกลาง
๔. ใช้ทำนองและสำเนียงการเทศนาน่าสนใจ	๒.๙๕	๑.๑๖	ปานกลาง
๕. สรุปเนื้อหาเข้าใจรู้สึกคล้อยตามและนำไปปฏิบัติได้	๓.๐๒	๑.๐๓	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	๒.๙๖	๐.๙๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ใน
ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านรูปแบบการเทศนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน
กลาง ($\bar{X}$ = ๒.๙๖) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ทุกข้อมีประชาชนมีความคิดเห็นต่อการเทศนา
ของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มี
ความคิดเห็นสูงสุด คือ แบบทำนองแหล่แสดงตามลำดับเนื้อหาถ้อยคำไพเราะชัดเจนไม่วกวน มี
ค่าเฉลี่ย ๓.๐๓ รองลงมาคือ สรุปเนื้อหาเข้าใจรู้สึกคล้อยตามและนำไปปฏิบัติได้ มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๒
และที่มีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ดำเนินเนื้อหาด้วยถ้อยคำและสำเนียงภาษาที่น่าฟัง มีค่าเฉลี่ย ๒.๘๗

ตารางที่ ๔.๕ แสดงระดับแสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์
ในตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ด้านเทคนิคการเทศนา

(n= ๓๘๙)

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของ พระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. วิธีการเผยแพร่ควรมีหลาย ๆ แบบตามความ เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง สถานที่ และโอกาส	๓.๑๑	๑.๐๑	ปานกลาง
๒. มีการยกพุทธศาสนสุภาษิต คำคม คำสอน คำกลอน ประกอบเนื้อหาธรรมะ	๓.๑๒	๑.๐๙	ปานกลาง
๓. มีการเปรียบเทียบอุปมา อุปมัยให้เข้ากับเนื้อหา ธรรมะการเล่านิทานแล้วยกอุทาหรณ์ประกอบ เนื้อหาธรรมะ	๓.๑๓	๑.๐๐	ปานกลาง
๔. ใช้สื่อที่ทันสมัยในประกอบการเผยแพร่ธรรมะที่ทำให้ เนื้อหาน่าสนใจ เข้าใจง่าย	๓.๒๒	๑.๐๗	ปานกลาง
๕. ยกอุทาหรณ์มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน	๓.๓๒	๑.๐๐	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๑๘	๐.๘๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ใน
ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านเทคนิคการเทศนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน
กลาง ($\bar{X}$ = ๓.๑๘) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ทุกข้อมีประชาชนมีความคิดเห็นต่อการเทศนา
ของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มี
ความคิดเห็นสูงสุด คือ ยกอุทาหรณ์มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๒
รองลงมาคือ ใช้สื่อที่ทันสมัยในประกอบการเผยแพร่ธรรมะที่ทำให้เนื้อหาน่าสนใจ เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ย
๓.๒๒ และที่มีส่วนร่วมต่ำสุดคือ วิธีการเผยแพร่ควรมีหลาย ๆ แบบตามความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง
สถานที่ และโอกาส มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๑

ตารางที่ ๔.๖ แสดงระดับแสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์
ในตำบลดอนทอง อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา

(n= ๓๘๙)

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของ พระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	ระดับความคิดเห็น		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. เนื้อหาในการเทศนากระชับ ได้ใจความไม่คลุมเครือ	๓.๒๙	๑.๐๗	ปานกลาง
๒. เนื้อหาที่เทศน์ทันสมัย เข้ากับโลกปัจจุบันได้	๓.๒๕	๑.๐๔	ปานกลาง
๓. ภาษาที่ใช้ในการเทศน์เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย	๓.๒๓	๐.๙๘	ปานกลาง
๔. มีการยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างที่นำมาใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	๒.๘๕	๑.๑๙	ปานกลาง
๕. มีการอ้างที่มาของเนื้อหาที่เทศน์	๒.๙๙	๑.๐๘	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๑๒	๐.๘๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ใน
ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X}$ = ๓.๑๒) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ทุกข้อมีประชาชนมีความคิดเห็นต่อการ
เทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง โดย
ประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ เนื้อหาในการเทศนากระชับ ได้ใจความไม่คลุมเครือ มีค่าเฉลี่ย
๓.๒๙ รองลงมาคือ เนื้อหาที่เทศน์ทันสมัย เข้ากับโลกปัจจุบันได้ มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๕ และที่มีส่วนร่วม
ต่ำสุดคือ มีการยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ย ๒.๘๕

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบล ดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา และอาชีพ แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี ผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD)

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ต่างกันในตำบล ดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ

(n= ๓๘๙)

ความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการเทศนาของ พระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	สถานภาพ				t	Sig.
	ชาย (๖๘ คน)		หญิง (๑๕๔ คน)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑. ด้านจริยวัตรการเทศนา	๒.๙๙	๐.๘๕	๒.๙๓	๐.๘๒	๐.๖๑	๐.๕๖
๒. ด้านรูปแบบการเทศนา	๓.๐๐	๐.๙๓	๒.๙๔	๐.๘๙	๐.๖๗	๐.๕๐
๓. ด้านเทคนิคการเทศ	๓.๒๑	๐.๘๔	๓.๑๕	๐.๘๖	๐.๖๕	๐.๕๑
๔. ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา	๓.๑๕	๐.๙๐	๓.๐๙	๐.๘๕	๐.๖๙	๐.๕๕
รวม	๓.๐๙	๐.๘๐	๓.๐๓	๐.๗๖	๐.๗๓	๐.๕๔

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผลการเปรียบเทียบผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ

(n= ๓๘๙)			
อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.
๒๐ - ๓๐ ปี	๗๑	๒.๘๐	๐.๘๓
๓๑ - ๔๐ ปี	๘๙	๓.๑๐	๐.๘๑
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๐๓	๓.๑๒	๐.๗๕
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๒๖	๓.๑๒	๐.๗๒
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๘๙	๓.๐๖	๐.๗๘

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ

(n= ๓๘๙)					
	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๕.๘๑๑	๓	๑.๙๓๗	๓.๒๔๙*	๐.๐๒๒
ภายในกลุ่ม	๒๒๙.๕๕๒	๓๘๕	๐.๕๙๖		
ผลรวม	๒๓๕.๓๖๓	๓๘๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๘, ๔.๙ พบว่า ผลการเปรียบเทียบผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุต่างกัน (๒๐ - ๓๐ ปี $\bar{X} = ๒.๘๐$, ระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี $\bar{X} = ๓.๑๐$, ระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี $\bar{X} = ๓.๑๒$, ๕๑ ปีขึ้นไป $\bar{X} = ๓.๑๒$) มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด(LSD) ของความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ

พรรษา		๒๐ – ๓๐ ปี	๓๑ – ๔๐ ปี	๔๑ – ๕๐ ปี	๕๑ ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	๒.๘๐	๓.๑๐	๓.๑๒	๓.๑๒
๒๐ – ๓๐ ปี	๒.๘๐	-	-๐.๓๐*	-๐.๓๓*	-๐.๓๒*
๓๑ – ๔๐ ปี	๓.๑๐	-	-	-๐.๐๓	-๐.๐๒
๔๑ – ๕๐ ปี	๓.๑๒	-	-	-	-๐.๐๘
๕๑ ปี ขึ้นไป	๓.๑๒	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมจำแนกตามอายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ ประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๒๐ – ๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก น้อยกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี ๔๑ – ๕๐ ปี และ ๕๑ ปี ขึ้นไป

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการเทศนาที่เข้าถึงประชาชน ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามระดับการศึกษา

(n= ๓๘๙)			
ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.
ประถมศึกษา	๑๒๕	๓.๐๘	๐.๗๑
มัธยมศึกษา	๑๔๑	๓.๐๔	๐.๗๘
ปริญญาตรี	๑๑๓	๓.๑๐	๐.๘๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๐	๒.๔๕	๐.๕๔
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๘๙	๓.๐๖	๐.๗๘

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามระดับการศึกษา

(n= ๓๘๙)					
	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๐๐	๓	๑.๓๖๗	๒.๒๗๕	๐.๐๗๙
ภายในกลุ่ม	๒๓๑.๒๖๒	๓๘๕	๐.๖๐๑		
ผลรวม	๒๓๕.๓๖๓	๓๘๘			

จากตาราง ๔.๑๑, ๔.๑๒ พบว่า ผลการเปรียบเทียบผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน (ประถมศึกษา $\bar{X}$ = ๓.๐๘, มัธยมศึกษา $\bar{X}$ = ๓.๐๔, ปริญญาตรี $\bar{X}$ = ๓.๑๐, สูงกว่าปริญญาตรี $\bar{X}$ = ๒.๔๕) มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ต่างกันใน ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอาชีพ

(n= ๓๘๙)			
อาชีพ	n	$\bar{X}$	S.D.
เกษตรกร	๑๗๗	๓.๑๒	๐.๗๑
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๖๕	๓.๑๒	๐.๗๙
ข้าราชการ	๔๑	๓.๑๘	๐.๙๘
รับจ้าง	๑๐๖	๒.๘๗	๐.๗๘
ค่าเฉลี่ยรวม	๓๘๙	๓.๐๖	๐.๗๘

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอาชีพ

(n= ๓๘๙)					
	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๕.๑๖๖	๓	๑.๗๒๒	๒.๘๘๐*	๐.๐๓๖
ภายในกลุ่ม	๒๓๐.๑๙๗	๓๘๕	๐.๕๙๘		
ผลรวม	๒๓๕.๓๖๓	๓๘๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๓, ๔.๑๔ พบว่า ผลการเปรียบเทียบผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพต่างกัน (อาชีพเกษตรกร $\bar{X}$ = ๓.๑๒, ระหว่าง อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ $\bar{X}$ = ๓.๑๒, อาชีพข้าราชการ $\bar{X}$ = ๓.๑๘, อาชีพ $\bar{X}$ = ๒.๘๗) มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด(LSD) ของความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ

พรรษา		เกษตรกร	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ข้าราชการ	รับจ้าง
	$\bar{X}$	๒.๘๐	๓.๑๐	๓.๑๒	๓.๑๒
เกษตรกร	๒.๘๐	-	-๐.๐๐	-๐.๐๖	๐.๒๕*
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๓.๑๐	-	-	-๐.๐๖	๐.๒๕*
ข้าราชการ	๓.๑๒	-	-	-	๐.๓๑*
รับจ้าง	๓.๑๒	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมจำแนกตามอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างมีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอาชีพข้าราชการ

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบ

สมมติฐานที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ		ค่าระดับนัยสำคัญ	ผลการทดสอบ
			t	F		
๑	เพศ	ความคิดเห็น	๐.๗๓	-	๐.๕๔	ปฏิเสธ
๒	อายุ	ความคิดเห็น	-	๓.๒๔*	๐.๐๒	ปฏิเสธ
๓	ระดับการศึกษา	ความคิดเห็น	-	๒.๒๘	๐.๐๘	ยอมรับ
๔	อาชีพ	ความคิดเห็น	-	๒.๘๙*	๐.๐๔	ยอมรับ

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ สรุปได้ว่า

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเทศนาของพระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ในประเด็นปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ ปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านจริยวัตรการเทศนา

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ขาดชี้แจงให้เข้าใจ และรู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไรมีศิลปะในการพูด	๒๗
๒.	ขาดประพจน์เป็นแบบอย่างที่ดี น่าเลื่อมใสศรัทธา	๑๙
๓.	ขาดแนะนำในเรื่องที่ดี และเป็นประโยชน์สามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย	๑๖
รวม		๖๒

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านจริยวัตรการเทศนา มากที่สุด คือ ขาดชี้แจงให้เข้าใจ และรู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไรมีศิลปะในการพูด มีจำนวน ๒๗ คน รองลงมาคือ ขาดประพจน์เป็นแบบอย่างที่ดี น่าเลื่อมใสศรัทธา มีจำนวน ๑๙ คน และน้อยที่สุด คือ ขาดแนะนำในเรื่องที่ดี และเป็นประโยชน์สามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย มีจำนวน ๑๖ คน

ตารางที่ ๔.๑๘ ปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านรูปแบบการเทศนา

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ขาดการดำเนินเนื้อหาด้วยถ้อยคำและสำเนียงภาษาที่น่าฟัง	๔๓
๒.	ขาดทำนองแหล่แสดงตามลำดับเนื้อหาถ้อยคำไพเราะชัดเจนไม่วกวน	๒๑
๓.	ขาดการสรุปเนื้อหาเข้าใจรู้สึกคล้อยตามและนำไปปฏิบัติได้	๑๙
รวม		๘๓

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านรูปแบบการเทศนา มากที่สุด คือ ขาดการดำเนินเนื้อหาด้วยถ้อยคำและสำเนียงภาษาที่น่าฟัง มีจำนวน ๔๓ คน รองลงมาคือ ขาดทำนองแหล่แสดงตามลำดับเนื้อหาถ้อยคำไพเราะชัดเจนไม่วกวน มีจำนวน ๒๑ คน และน้อยที่สุด คือ ขาดการสรุปเนื้อหาเข้าใจรู้สึกคล้อยตามและนำไปปฏิบัติได้ มีจำนวน ๑๙ คน

ตารางที่ ๔.๑๙ ปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านเทคนิคการเทศนา

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ขาดการใช้สื่อที่ทันสมัยในประกอบการเผยแผ่ธรรมะที่ทำให้เนื้อหาที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย	๒๒
๒.	ขาดการเปรียบเทียบอุปมา อุปมัยให้เข้ากับเนื้อหาธรรมะการเล่านิทานแล้ว ยกอุทาหรณ์ประกอบ	๑๖
๓.	ขาดการยกพุทธศาสนสุภาษิต คำคม คำฉัน คำกลอน ประกอบเนื้อหาธรรมะ	๖
รวม		๔๔

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านเทคนิคการเทศนา มากที่สุด คือ ขาดการใช้สื่อที่ทันสมัยในประกอบการเผยแผ่ธรรมะที่ทำให้เนื้อหาที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย มีจำนวน ๒๒ คน รองลงมาคือ ขาดการเปรียบเทียบอุปมา อุปมัยให้เข้ากับเนื้อหาธรรมะการเล่านิทานแล้วยกอุทาหรณ์ประกอบ มีจำนวน ๑๖ คน และน้อยที่สุด คือ ขาดการยกพุทธศาสนสุภาษิต คำคม คำฉัน คำกลอน ประกอบเนื้อหาธรรมะ มีจำนวน ๖ คน

ตารางที่ ๔.๒๐ ปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ขาดเนื้อหาในการเทศนากระชับ ได้ใจความไม่คมเครือ	๒๗
๒.	ขาดเนื้อหาที่เทศน์ทันสมัย เข้ากับโลกปัจจุบันได้	๒๓
๓.	ขาดการการยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้	๑๐
รวม		๖๐

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ปัญหา และอุปสรรคในการเทศนาของพระสงฆ์ตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา มากที่สุด คือ ขาดเนื้อหาในการเทศนากระชับ ได้ใจความไม่คมเครือ มีจำนวน ๒๗ คน รองลงมาคือ ขาดเนื้อหาที่เทศน์ทันสมัย เข้ากับโลกปัจจุบันได้ มีจำนวน ๒๓ คน และน้อยที่สุด คือ ขาดการการยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีจำนวน ๑๐ คน

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใน ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านจริยวัตรการเทศนา ๒) ด้านรูปแบบการเทศนา ๓) ด้านเทคนิคการเทศนา ๔) ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๑๐ ท่าน ดังต่อไปนี้

๑) ด้านจริยวัตรการเทศนา

จะเห็นได้ว่าด้านจริยวัตรการเทศนา สำหรับพระผู้ที่จะแสดงธรรมต้องมีจริยวัตรตรงดงาม ในเบื้องต้นท่ามกลาง^๑ และในที่สุดแม้การแสดงธรรมก็เช่นกันต้องไพเราะในเบื้องต้นท่ามกลางและในที่สุดในการสร้างศรัทธาแก่ผู้ฟังจะก่อให้เกิดความรักความเข้าใจ^๒ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้พระองค์ก็ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างให้แก่ญาติโยมเทศน์มีสองลักษณะเทศน์แบบอ่านตามหนังสืออีกแบบก็เทศน์แบบปฏิภาณเทคนิค^๓ ก็แล้วแต่บุคคลเหมือนลูกก็ต้องการออกแขกเพื่อสะกดจิตใจผู้ฟังพระเราก็ต้องมีประหนึ่งธรรมมาสน์เลือกหาเอาธรรมที่น่าสนใจเรื่องแปลกๆ^๔ ส่วนเนื้อหาที่ว่าเทศน์ให้ใครฟังถ้าเป็นนักเรียนก็เน้นเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ ประชาชนทั่วไปก็เน้นศีลธรรมไม่ก่อความแตกแยก ข้อเสนอแนะ พระเราต้องศึกษาและนำไปปฏิบัติ ให้รู้แจ้งแล้วนำไปสอนประชาชนให้รู้ตามของอย่างนี้ไม่ได้เกิดบรรณมาสน์ต้องศึกษาและฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ^๕

๒) ด้านรูปแบบการเทศนา

จะเห็นได้ว่าด้านรูปแบบการเทศนา การเทศนาในวัดจะมีการแสดงพระธรรมเทศนา ในช่วงวันพระ จะมีประชาชนมา ทำบุญตักบาตร^๖ ขึ้นตอนมีการนำประชาชน กราบพระ รับศีล พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ เมื่อจบแล้วมีการถวายอาหารเข้าแด่พระสงฆ์ ทั้งวัด ขณะที่พระสงฆ์ฉันภัตตาหารเข้า จะมีการแสดงพระธรรมเทศนาแก่ประชาชนที่มา ทำบุญ^๗ ขณะรอรับพรจากพระสงฆ์ การจัด ลักษณะนี้ได้รับความนิยมจากประชาชนเป็น อย่างดี การเทศนาและการบรรยายธรรมนอก

^๑สัมภาษณ์ พระครูนิทัศน์บุญญากร, เจ้าคณะตำบลดอนทองเขต ๒, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^๒สัมภาษณ์ พระครูอาทรโชติวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดสะอึก, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^๓สัมภาษณ์ พระอธิการยงยุทธ ปวโร, เจ้าอาวาสวัดปากห้วย, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^๔สัมภาษณ์ นายบุญเรือง แดงก่อ, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดพิษณุโลก, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^๕สัมภาษณ์ พระครูเกษมวาปีพิสัย, เจ้าคณะตำบลดอนทองเขต ๑, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^๖สัมภาษณ์ นางนิตยา สุราษฎร์มณี, หมอโรงพยาบาลตำบลดอนทอง, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^๗สัมภาษณ์ นายสุนทร อึ้งกุล, ปราชญ์ชุมชนบ้านน้ำดำ, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

วัด ส่วนมากจะรับไปเทศน์ในงานบำเพ็ญกุศล ศพส่วนมาก เป็นที่นิยมในจังหวัดเชียงใหม่ว่า ถ้ามีงานศพ จะต้องมีการเทศน์หน้าศพ เพื่อให้ เจ้าภาพและแขกที่มา ได้รับธรรมะมีหลักใน การดำเนินชีวิต เป็นการรักษาประเพณีการ เทศน์อันสืบสืบทอดกัน ซึ่งเป็นประเพณีการ เทศน์ที่ได้รับการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เพื่อให้คนอยู่ได้มีหลักจะได้ไม่ประมาทในการ ดำเนินชีวิต ผู้มางานศพได้เห็นสังขารของ ชีวิต^๙ สามารถปรับเปลี่ยนนิสัยคนจากร้าย กลายเป็นดี จากผิดกลายเป็นคน จากสับสน เป็นสงบสุข เพราะอรรถรสของพระธรรม เทศนา ซึ่งการเทศนามีแบบอ่านไปตามคัมภีร์ ภาษาไทยและเป็นภาษาล้านนา ตัวธรรม อักษรล้านนา จะเทศน์เรื่องเทวทูตบ้าง เรื่อง พระคุณพ่อ พระคุณแม่ โดยนักปราชญ์แต่โบราณได้แต่งไว้ก็นำมาเทศน์ แต่ปัจจุบัน นักเทศน์ปรับเปลี่ยนการเทศน์ การบรรยายจะเลือกเอาหัวข้อธรรมมาเทศน์ให้เหมาะสมกับงาน^๙

๓) ด้านเทคนิคการเทศนา

จะเห็นได้ว่าด้านเทคนิคการเทศนา การยกอุทาหรณ์และการเล่านิทานประกอบ ทรงยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย และการเล่านิทานประกอบ ช่วยให้เข้าใจความได้ง่ายและชัดเจน ดังเช่น เรื่องที่พราหมณ์ทะเลาะกันยึดความเห็นของตนเท่านั้นว่าถูก พระพุทธองค์ทรงทราบแล้วจึงตรัสว่า ผู้ที่รู้เห็นอะไรแง่มุมเดียว ไม่แคล้วที่จะทะเลาะกัน^{๑๐} ดุจคนตาบอดคลำช้าง แล้วเล่าเรื่องคนตาบอด ๙ คนให้ฟัง เป็นต้น การเปรียบเทียบกับข้ออุปมา ทำให้เรื่องที่ลึกซึ้งเข้าใจยาก ปรากฏความหมายเด่นชัดออกมาและเข้าใจง่าย การใช้อุปมาหรือสื่อการสอน^{๑๑} ใช้สื่อทุกอย่างที่อยู่ใกล้ตัวมาสอน การทำเป็นตัวอย่าง เฉพาะในทางจริยธรรม คือ การทำเป็นตัวอย่าง การเล่นเกม เล่นคำ และใช้คำในความหมายใหม่^{๑๒} ซึ่งเป็นเรื่องของความสามารถในการใช้ภาษาผสมกับปฏิภาณ การเลือกคนเป็นอุบายอันสำคัญการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การเริ่มต้นที่บุคคลซึ่งเป็นประมุขหรือหัวหน้าของชุมชนนั้น ๆ เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การรู้จักจังหวะและโอกาส ผู้สอนต้องรู้จักใช้จังหวะและโอกาสให้เป็นประโยชน์ในการสอนธรรมะอย่างได้ผล^{๑๓} ความยืดหยุ่นในการใช้วิธีการ ถ้าผู้สอนสอนอย่างไม่มีอึดตาย ตัดต้นหามานะ ทวิญญูเสียให้น้อยที่สุด ก็จะมีมุ่งไปยังผลสำเร็จในการเรียนรู้เป็นสำคัญ ดังพระพุทธพจน์ที่ว่าเราย่อมฝึกฝนด้วยวิธีอ่อนละมุนละไมและทั้งรุนแรงปนกันไปบ้าง^{๑๔}

^๙ สัมภาษณ์ นายสุเชต สุดประเสริฐ, กำนันตำบลดอนทอง, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางสังคม แดงเรือง, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางบุญธรรม ตาลช่วย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๗, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระครูนิเทศน์บุญญากร, เจ้าคณะตำบลดอนทองเขต ๒, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระครูอาทรโชติวัฒน์, เจ้าอาวาสวัดสะอึก, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระอธิการยงยุทธ ปวโร, เจ้าอาวาสวัดปากห้วย, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายบุญเรือง แดงก่อ, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดพิษณุโลก, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

๔) ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา

จะเห็นได้ว่าด้านเนื้อหาสาระการเทศนา คือการอธิบายนิเทศ ผู้เทศน์ต้องอธิบายความใน ส่วนของอุเทศ คือ หัวข้อธรรมนั้นให้แจ่มแจ้ง^{๑๕} เพื่อให้ผู้ฟังรู้และเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งและเกิด ความเห็นคล้อยตาม ยินดีในการปฏิบัติตามเช่น เทศน์เรื่องศีล ๕ ต้องชี้แจงให้ผู้ที่ยังไม่เคยรักษาศีล ศรัทธาที่จะรักษาศีล^{๑๖} สำหรับผู้รักษาอยู่แล้วก็เกิดศรัทธาที่จะรักษาเพิ่มเติม ผู้เทศน์ต้องอธิบายให้ ครบตามหลักทั้ง ๓ ประการ คือ ปริยัติ ได้แก่ ข้อที่ควรรู้และเข้าใจ ปฏิบัติ ได้แก่ ข้อที่ควรนำมา ปฏิบัติ ปฏิเวธ ได้แก่ ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ^{๑๗} การเทศน์เหมือนการบอกยารักษาโรค ผู้เทศน์ต้องรู้ว่า กิเลสก็เหมือนกับโรค อย่างหนึ่งแต่เป็นโรคที่เบียดเบียนทางใจและส่งผลไปถึงโรคทางกาย เช่น มือ ขอบลัทธิโมยของผู้อื่นปากขอบพูดกล่าวร้ายผู้อื่น ถ้าไม่รักษากีย่อมจะมีมากขึ้น^{๑๘}

๔.๖ สรุปลองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย (Body of knowledge)

การศึกษาวิจัย “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของพระสงฆ์ในตำบล ดอนทอง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยได้สรุปลองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยโดยการแสดง แผนภาพ ดังแผนภาพที่ ๔.๑ ได้ดังนี้

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระครูเกษมวาปีพิสัย, เจ้าคณะตำบลดอนทองเขต ๑, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นางนิตยา สุราษฎร์มณี, หมอโรงพยาบาลตำบลดอนทอง, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายสุนทร อึ้งกุล, ปราชญ์ชุมชนบ้านน้ำดำ, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นางบุญธรรม ตาลช่วย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๗, ๙ มกราคม ๒๕๖๐.

แผนภูมิที่ ๔.๑ แสดงสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเทศนาของ พระสงฆ์ ในตำบลดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามแล้วนำไป สอบถามกับประชาชน โดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ๑) ด้านจริยวัตรการเทศนา ๒) ด้านรูปแบบการ เทศนา ๓) ด้านเทคนิคการเทศนา ๔) ด้านเนื้อหาสาระการเทศนา สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) **ด้านจริยวัตรการเทศนา** พบว่าประพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี น่าเลื่อมใสเคารพ ศรัทธา ประพฤติตนสมควรแก่ฐานะ สมณะสารูป แนะนำในเรื่องที่ดี ไม่แนะนำในเรื่องที่ไม่ดีสามารถ รับฟังคำแนะนำวิพากษ์วิจารณ์ได้ รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ และรู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไรมีศิลปะใน การพูดในที่ชุมชนเป็นอย่างดี และแนะนำในเรื่องที่ดี และเป็นประโยชน์สามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อน ให้เข้าใจง่าย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

๒) **ด้านรูปแบบการเทศนา** พบว่าแสดงธรรมแบบธรรมวัตร(อ่านคัมภีร์/ปฎิภาณ)แสดง ตามลำดับเนื้อหาถ้อยคำชัดเจน ดำเนินเนื้อหาด้วยถ้อยคำและสำเนียงภาษาที่น่าฟัง แบบทำนองแหล่ แสดงตามลำดับเนื้อหาถ้อยคำไพเราะชัดเจนไม่วกวน ใช้ทำนองและสำเนียงการเทศนาน่าสนใจ และ สรุปเนื้อหาเข้าใจรู้สึกคล้อยตามและนำไปปฏิบัติได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

๓) **ด้านเทคนิคการเทศนา** พบว่าวิธีการเผยแผ่ควรมีหลาย ๆ แบบตามความเหมาะสม กับกลุ่มผู้ฟัง สถานที่ และโอกาส มีการยกพุทธศาสนสุภาษิต คำคม คำขัน คำกลอน ประกอบเนื้อหา ธรรมะ มีการเปรียบเทียบอุปมา อุปมัยให้เข้ากับเนื้อหาธรรมะการเล่านิทานแล้วยกอุทาหรณ์ประกอบ เนื้อหาธรรมะ ใช้สื่อที่ทันสมัยในประกอบการเผยแผ่ธรรมะที่ทำให้เนื้อหาน่าสนใจ เข้าใจง่าย และยก อุทาหรณ์มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

๔) **ด้านเนื้อหาสาระในการเทศนา** พบว่าเนื้อหาในการเทศนากระชับ ได้ใจความไม่คุ่ม เครือ เนื้อหาที่เทศน์ทันสมัย เข้ากับโลกปัจจุบันได้ ภาษาที่ใช้ในการเทศน์เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย มีการ ยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีการอ้างที่มาของเนื้อหาที่เทศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง